

Undskyldning længere. Man gav da denne Lov, idet man mente, at den kun meget sjældent vilde blive anvendt; thi, naar Befolkningen vidste, at Kommunalbestyrelsen var i Stand til at erprovere Grund til Boliger for de Familier, som vilde tilflytte og for hvilke Sognet ikke kunde slippe, saa vilde den ikke gjøre Banfselighed ved at leie Boliger til dem. Derfor er denne Bestemmelse i Loven af 4de Juli 1850 vistnok kommen meget sjældent til Anvendelse. Den har staaet som et heldigt Middel til at overvinde de Hindringer, som enkelte Steder kunde være tilstede mod Tilflytning til Sognet; men saadanne Forhold finde jo Ilet ikke Sted og have ikke nogenstunde fundet Sted i Kjøbstæderne. Saa vidt mig bekjendt, har det Tilfælde aldrig fundet Sted i Kjøbstæderne, at Beboerne have sluttet sig sammen for at negte at leie deres Steder ud til dem, der vilde tilflytte Byen, nei, jeg vil snarere sige, at der ofte har været Mangel paa Befolkning til at bebo de Steder, som have været opførte i Byerne, og i den meget lange Praxis, som jeg har haft i Kjøbstadsforholdene, er der ingenstunde for mig forekommet det Tilfælde, at man enten til Flyttebagaard eller til andre Læder ikke har været i Stand til at kunne skaffe Leilighed til en Mand, hvad enten han kunde betale eller ikke. Thi uagtet den Bestemmelse, som gjælder for Landet, nemlig, at Sognet eller Kommunen er pligtig til at skaffe Folk Husly mod en passende Betaling, ikke er gjort gjældende i Kjøbstæderne, fordi man mente, at det var ufornødent at gjøre den gjældende der, saa hviler der dog den naturlige Forpligtelse paa Kommunernes Fattigvæsen, at det maa skaffe dem Husly, som ikke formaa selv at skaffe sig Lag over Hovedet. Bag efter bliver der da at spørge, om Vedkommende kan betale det Husly, han har erholdt, eller ikke, og i det sidste Tilfælde maa det vedkommende Fattigvæsen afholde Udgiften derved. Det Lovforslag, som her foreligger, gaar jo kun ud paa at give Kjøbstadkommunerne Ret til at forlange afstaaet Grund for derpaa at opføre Boliger, hvori der kan modtages Folk, som kunne betale en passende Husleie, og det Spørgsmaal ligger da nær, om det noget Steds kan tænkes, at Kjøbstæderne skulde ville indlade sig paa dette — som jeg vil kalde det — Spekulationsforetagende, at faae afstaaet en Grund for derpaa at opføre Boliger og saa leie disse Boliger ud til Folk, som kunne betale en passende Husleie derfor. Jeg erkjender ganske vist, at Kommunerne bør understøtte den private Foretagelsesaaend med Hensyn hertil. Det er paa mange Steder, og navnlig kan det i de større Stæder være meget vigtigt, at der tilveiebringes gode, billige og sunde Boliger for Arbejderbefolkningen, og Kjøbstæderne vilde gjøre vel i at søge at hjælpe saadanne Foretagender frem, men jeg tror, at det ligger uden for det Omraade, hvormed Kjøbstadkommunalbestyrelserne skulde besætte sig, selv at indlade sig

paa saadanne Foretagender. Kjøbstæderne have sagt om dette Lovforslag, at der ikke var nogen som helst Trang til det, og de have alle enstemmig erklæret, at de ikke ønskede og ikke fandt det rigtig, at Lovgivningsmagten greb ind i dette Forhold. Der er et Par Kjøbstæder, som have sagt, at der ganske vist til en vis Tid kan have været Trang til Boliger for en Arbejderbefolkning. Til de Læder nemlig, hvor der pludselig i en lille By skal foretages et stort offentligt Arbejde, og der saaledes samler sig en stor Mængde Arbeidere, kan der naturligvis let opstaa Trang til Boliger, netop af den Beskaffenhed, som denne Befolkning ønsker at bruge; men disse to Kjøbstæder have tillige erklæret, at den Trang, som der saaledes kom tilstede, efterhaanden blev afhjulpen ved private Bygningsforetagender, og at de derfor ikke fandt, at der var mindste Grund for Lovgivningsmagten til at gribe ind i dette Forhold og paavirke Kommunen med Hensyn til selv at bygge. Jeg vil dog endnu tilføie, at de Erklæringer, som derom have været indhentede, have været modtagne i Anledning af et Lovforslag fra den samme erede Forslagsstiller, som gik ud paa at hjemle en vis Klasse af Befolkningen, Gaandværkere og Arbejdere, Ret til at henvende sig til Kommunen med Fordring paa at faae anvist funde og bekvemt liggende Boliger mod en Husleie, der ikke maatte overstige en Sjettedel af de vedkommende Personers Indtægter. Der var noget Spirituelt i dette Forslag, men det er rent fordunstet i den meget tynde Extract, som her foreligger. Det Forslag, der nu ligger for, gaar jo kun ud paa at give Kommunerne Ret — det er ikke de Private, men Kommunerne, som faae en Rettighed — til at forlange afstaaet Grunde til derpaa at opføre Bygninger for Folk, der kunne betale en passende Husleie. Det er dette Sidste, hvortil der, som jeg har anført, efter min Mening ikke vil være den allermindste Trang. De Folk, der komme til en By og kunne betale en passende Husleie, ville altid kunne blive hjulpe, og de Folk, der komme og ikke kunne betale nogen passende Husleie, men staa som Trangende uden Husly, skal vedkommende Fattigbestyrelse nødvendigvis sørge for. (Fischer: Hvis de ere forsørgelsesberettigede!) Hvis de ikke ere forsørgelsesberettigede i den Kommune, hvortil de komme, vil Hjælpen foreløbig blive givet dem mod Refusion af den Kommune, hvor de høre hjemme. Er det ikke saa? (Fischer: Jo!) Men endelig vil jeg tillade mig at sige, at, hvad der gjør, at jeg ikke kan søle mig tilfreds med eller finde det rigtig at vedtage en Lov som den foreliggende, selv om det i andre Henseender maatte være ligegyldigt, er, fordi den ikke opretholder det Expropriationsprincip, som er gjort gjældende med Hensyn til Grunde, der i Kjøbstæderne skulde afstaaes til Gader, Veie eller andre offentlige Diemed eller i Anledning af Byggesforetagender. Det er jo i og for sig meget tvivlsomt,